techniką. Tam 36 m atstumu nuo PV gynybinio bokšto Š sienos buvo iškastas 2x1,5 m dydžio šurfas 1. Šurfo 1 gylis nuo esamo žemės paviršiaus – 1,4 m (60 pav.).

Tyrimų metu buvo nustatyta, kad gynybinė siena šioje atkarpoje mūryta iš stambių – 32x50, 28x46, 28x42 cm ir t. t. – neskaldytų lauko akmenų. Akmenys dėti eilėmis, tarpusavyje ir tarp eilių rišant kalkių skiediniu ir kyliuojant skaldytais akmens kyliukais. Kyliukai sienos pamato mūro apačioje, 0–1,4 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, yra smulkesni, o aukščiau – stambesni. Visame šurfe 1 atkastame mūre tarp akmenų yra naudoti pavieniai nedideli, 10x15, 80x12 cm dydžio, raudonų plytų fragmentėliai.

Gynybinės sienos pamatas išplatintas 0,3–0,4 m nuo sienos plokštumos į kiemo pusę. Gali būti, kad šis išplatinimas turėjęs kalkinę nuogrindą kaip ir PV gynybinio bokšto R siena.

Šurfas 1 iki įžemio nebuvo iškastas.

EXPLORATION IN THE TRAKAI PENINSULA CASTLE

In 2002 test pit 1 was not excavated completely in order to establish the authentic masonry technique of the western defensive wall of the castle. Massive stones were laid in rows tied by lime.

VALDOVŲ RŪMŲ PIETINIO, RYTINIO IR VAKARINIO KORPUSŲ PRIEIGŲ ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

Egidijus OŽALAS

2002 m. tyrimai vyko 817 m² plote. Visas jis buvo suskirstytas į 6 plotus. Plotas 1 (41,4 m²) buvo tiriamas XIX a. pastato, pastatyto palei Pilies kalno V atraminę sieną, P gale (PTC stalių dirbtuvėse), plotas 2 (8,4 m²) – buvusio Šliosbergo namo XIX a. statytos laiptinės viduje, plotas 3 (113 m²) buvo kasamas kieme tarp Pilies kalno V atraminės sienos ir rūmų R korpuso, plotas 4 (181 m²) buvo tiriamas tarp Kazimiero koplyčios ir Valdovų rūmų PV kampo, plotas 5 (440 m²) – į R nuo rūmų R korpuso, plotas 6 – Š korpuso prieigose, plotas 7 (33,7 m²) – į R nuo P vartų bokšto.

Sprendžiant iš 2002 m. plotų 1–3 tyrimų, XVI a. antrojoje pusėje – XVII a. pradžioje tarp rūmų R korpuso ir pilies kalno V atraminės sienos stovėjo statinys (P 20), greičiausiai jungęs rūmus ir sieną. Žemės paviršius buvęs ties H_{abs} 93,60–94,20 m. Tarp rūmų ir pilies kalno ankstesnių kaip XVI a. vidurio sluoksnių nerasta. Jie galėjo būti nukasti XVI a. statybų metu.

Neaišku, ar R korpuso Š priestatas statytas tuščioje vietoje, ar jį statant buvo nugriautas ankstesnis statinys. Taip pat artimiausiu metu būtini tyrimai į Š nuo 2002 m. plotų 1–3. Tik po jų paaiškėtų, kas yra P 20, ar panašių statinių nėra tarp rūmų R korpuso bei III oficinos.

R korpuso R priestatas taip pat statytas ne tuo pačiu metu kaip R korpusas. Tačiau iš esamos medžiagos jo statybos pradžia lieka neaiški. Gali būti, kad šioje vietoje išlikusi ankstesnio statinio dalis.

Į R nuo R korpuso (plote 5) rasta XVII a. pradžioje palei rūmų R korpusą įrengta drenažo – laistymo sistema, kurią sudaro dengtas kolektorius bei du šuliniai. Ploto PR kampe rasta 10 polių, kurie buvo kažkokios konstrukcijos dalis. Atrodo, kad konstrukcija stovėjo XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje.

Taip pat rasta XIV a. pabaigos – XV a. pradžios medinių statinių liekanų. Rasti 3 mediniai kelio lygiai su keliais prie jų stovėjusiais statiniais. Tačiau nė vieno pastato negalima įvardyti kaip gyvenamojo namo. Gali būti, kad šioje vietoje stovėjo tik ūkinės paskirties statiniai arba, kad atkasta tik ūkinė sodybų dalis. Kadangi visų kelių ir pastatų lygių orientacija yra labai artima, galima spėti, kad į V nuo kelio, gotikinių rūmų A, B ir C rūsių vietoje galėjo stovėti statinys (greičiausiai ikigotikinė mūrinė siena), pagal kurį orientuoti ir mediniai statiniai.

Palei P vartų bokštą (plotas 7) rastas spėjamas ikigotikinės sienos kontraforsas (M 34) bei medinės konstrukcijos, tyrinėtos 1997–1999 m. į P nuo rūmų R patalpos, tąsa. Surasti ir XVIII a. pabaigos planuose pažymėto pastato, besiremiančio į P vartų bokštą, pamatai.

Tarp rūmų PV kampo ir Šv. Kazimiero koplyčios (plotas 4) rastas 1994, 1997 m. tyrinėtų medinių grindinių V kraštas. Už jų į V medinių pastatų liekanų nerasta. Po jais aptikta medinės konstrukcijos dalis. Jos paskirtis kol kas lieka visiškai neaiški.

Tyrimų metu rasta apie 10 tūkst. vienetų radinių, tarp jų – apie 250 monetų ir plombų. 2002 m. buvo rasti iki tol nežinomi mūrai M 34 ir P 20. Dendrochronologiniams tyrimams paimta beveik 200 vienetų medienos pavyzdžių. Ateityje, jei pavyks bent dalį medienos pavyzdžių datuoti, atsiras galimybė tiksliau datuoti kultūrinius sluoksnius bei gausią radinių kolekciją.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATION OF THE SOUTHERN, EASTERN AND WESTERN BLOCK APPROACHES OF THE RULERS' PALACE

In 2002 LP continued explorations in the southern, eastern and western blocks of Vilnius Lower Castle. The area explored was 817 m^2. During the explorations between the palace and the castle hill there was a building found, and near the eastern block there was a drainage system and the remains of wooden buildings dated to the 16th–17th centuries. During the explorations 10.000 finds were detected, among them 250 coins and seals.

VILNIAUS ŽEMUTINĖS PILIES TERITORIJOS VALDOVŲ RŪMŲ ŠIAURINIO KORPUSO PRIEIGŲ TYRIMAI

Gintautas RACKEVIČIUS

2002 m. Vilniaus žemutinės pilies Valdovų rūmų teritorijoje, Š korpuso prieigose, buvo ištirtas 685 m^2 dydžio plotas, kurio kultūrinis sluoksnis vietomis buvo apie 6 m storio. Pagrindiniai šių tyrimų tikslai buvo sudaryti sąlygas naujų požeminių komunikacijų nutiesimui su minimalia „intervencija" į kultūrinį sluoksnį, taip pat išsiaiškinti Valdovų rūmų Š korpuso santykį su antrąja oficina.

Iš ankstesnių tyrinėjimų buvo žinoma, kad numatomoje 2002 m. tyrimų vietoje, Pilies kalno V papėdėje, buvęs griovys ar kažkokio